

**Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Dylematy wokół konstytucyjnej pozycji samorządów”, Szczecin,
7 grudnia 2023 r. (webinarium)**

Polish Nationwide Scientific Conference “Dilemmas Around the Constitutional Position of Self-Governments”, Szczecin, 7 December 2023 (webinar)

Общепольская научная конференция «Дилеммы вокруг конституционного статуса самоуправлений», Щецин, 7 декабря 2023 г. (вебинар)

Національна наукова конференція «Дилеми навколо конституційного становища органів місцевого самоврядування», Щецин, 7 грудня 2023 року (вебінар)

AGATA PYRZYŃSKA

Dr, Uniwersytet Szczeciński

e-mail: agata.pyrzynska@usz.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-4573-4310>

W dniu 7 grudnia 2023 r. w formie zdalnej odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Dylematy wokół konstytucyjnej pozycji samorządów”. Organizatorem wydarzenia był Zespół badawczy Ochrona Praw Człowieka w Polskim Systemie Prawnym działający na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, który do współpracy zaprosił także Katedrę Prawa Konstytucyjnego, Europejskiego i Międzynarodowego Publicznego Uniwersytetu Zielonogórskiego. Partnerami Konferencji byli: Województwo Zachodniopomorskie, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Szczecinie oraz Stowarzyszenie Amicus Facultatis Iuris Stetinnensis, zaś patronat nad wydarzeniem objęli Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Prezydent Miasta Szczecin, Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego oraz Związek Miast Polskich.

Konferencja „Dylematy wokół konstytucyjnej pozycji samorządów” stanowi kontynuację cyklicznego przedsięwzięcia naukowego zainaugurowanego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w 2020 r. Głównym założeniem Konferencji jest podjęcie szerokiej debaty na temat aktualnych i kluczowych – z punktu widzenia praw obywateli i funkcjonowania państwa – problemów. Pierwsza edycja wydarzenia poświęcona była „Dylematom prawa wyborczego”, druga zaś „Dylematom wokół prawa do sądu”. Podczas tegorocznej edycji Konferencji pn. „Dylematy wokół konstytucyjnej pozycji samorządów” organizatorzy skupili się na współczesnych problemach dotyczących szeroko pojętego „samorządu”. Zakreślony w ten sposób przedmiot rozważań umożliwił Uczestnikom prezentację wyników badań w dwóch głównych aspektach. Po pierwsze, celem Konferencji

było zidentyfikowanie kluczowych problemów i wyzwań związanych z aktualnym modelem samorządu terytorialnego jako podstawową formą decentralizacji administracji publicznej. W tym zakresie szczególnie ciekawe i warte naukowej refleksji były takie zagadnienia, jak zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego, jego struktura czy zasady finansowania. Po drugie, interesujący obszar badawczy stanowiła rola samorządu specjalnego, w tym zawodowego oraz dylematy związane z jego funkcjonowaniem.

Do wzięcia udziału w Konferencji zaproszeni zostali pracownicy naukowcy, jak również praktycy. Wśród prelegentów reprezentujących środowisko akademickie wymienić należy przedstawicieli takich ośrodków akademickich, jak: Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Śląski w Katowicach czy Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie. Jeśli chodzi o uczestników reprezentujących sferę praktyki, to odnotować należy czynny udział Burmistrza Miasta i Gminy Nekla, pracowników Urzędu Miasta Szczecin oraz adwokatów i radców prawnych reprezentujących prawnicze samorządy zawodowe.

Wydarzenie rozpoczęło się powitaniem zebranych przez dr. hab. Jerzego Ciapkę, prof. US, kierującego Zespołem badawczym Ochrona Praw Człowieka w Polskim Systemie Prawnym, którego członkowie byli pomysłodawcami Konferencji. Następnie głos zabrali Prodziekan ds. Studenckich Wydziału Prawa i Administracji US dr hab. Wojciech Staszewski, prof. US, oraz dr hab. Ewa Szewczyk, prof. UZ, reprezentująca Instytut Nauk Prawnych UZ, którzy w swoich wystąpieniach podkreślili doniosłość podejmowanej podczas wydarzenia problematyki.

Po części otwierającej rozpoczęła się pierwsza sesja plenarna poświęcona wyzwaniom stojącym przed samorządem terytorialnym, której moderowanie przypadło dr hab. Ewie Szewczyk, prof. UZ. Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Jerzy Jaskiernia (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), który wygłosił referat zatytułowany „Samorządność terytorialna w systemie aksjologicznym Rady Europy a kryzys demokracji liberalnej”. Kolejny prelegent, prof. dr hab. Andrzej Bałaban (Uniwersytet Szczeciński), omówił zagadnienie istoty samorządu terytorialnego. Następnie głos oddano prof. dr hab. Jackowi Mazurkiewiczowi (Uniwersytet Zielonogórski), który przedstawił rozważania nt. „Niedostatki i patologie samorządności w Polsce. Zarys problematyki badawczej oraz stanu badań”. Z kolei dr Ewaryst Kowalczyk (Uniwersytet Zielonogórski) omówił zagadnienie: „Jednostki samorządu terytorialnego w świetle konstytucyjnej zasady równości”. Dr Karol Balicki (Burmistrz Miasta i Gminy Nekla, reprezentujący także Wyższą Szkołę Umiejętności Społecznych w Poznaniu) przedstawił aktualne dylematy związane z samodzielnością finansową gmin, zaś problematykę ujętą jako „(Samo)rząd terytorialny

a nadzór” omówiła dr Magdalena Kowalczyk reprezentująca Uniwersytet Zielonogórski. W tej części konferencji nie zabrakło także tematyki wyborczej. Najpierw dr Justyna Michalska (Uniwersytet Zielonogórski) przybliżyła zagadnienie roli samorządu w przygotowaniu i przeprowadzaniu wyborów parlamentarnych, następnie dr Agata Pyrzyńska (Uniwersytet Szczeciński) przedstawiła wątpliwości konstytucyjne związane z przedłużeniem kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego, których kadencja powinna zakończyć się jesienią 2023 r. Kolejno dr Anna Feja-Paszkiewicz (Uniwersytet Zielonogórski) omówiła „Bariery prawne utrudniające przeprowadzenie referendum lokalnego z inicjatywy mieszkańców”. Następnie prof. UŚ dr hab. Anna Chorążewska (Uniwersytet Śląski w Katowicach) interesująco zaprezentowała zagadnienie: „Granice swobody wykonywania zawodów zaufania publicznego a znaczenie kodeksów deontologicznych. Studium przypadku zawodu adwokata”. Ostatni z prelegentów, dr Dawid Czesyk z Uniwersytetu Szczecińskiego, wygłosił referat zatytułowany „Samodzielność finansowa jednostek samorządu terytorialnego a działalność nadzorcza regionalnych izb obrachunkowych. Stan *de lege lata* czy wniosek *de lege ferenda*?”. Zwieńczeniem tej części wydarzenia była ożywiona dyskusja z udziałem prelegentów oraz słuchaczy.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się druga sesja plenarna, moderowana przez dr. hab. Jerzego Ciapale, prof. UŚ. W ramach tego panelu zaprezentowano sześć wystąpień, które dotyczyły szczegółowych materialnych zagadnień prawa samorządowego. Pierwszy z prelegentów, prof. ZUT dr hab. Maciej Nowak (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie), przedstawił zagadnienie: „Samodzielność planistyczna gminy a rola prawa w planowaniu przestrzennym”. Następnie dr Julia Gierałtowicz z Uniwersytetu Zielonogórskiego omówiła problem ujęty w tytule referatu „Sfera dominium gminy w zakresie sprzedaży bezprzetargowej nieruchomości na tle konstytucyjnej zasady równości”. Kolejna prelegentka, dr Ewa Żołnierczyk (Uniwersytet Zielonogórski), zaprezentowała wystąpienie pt. „Realizacja konstytucyjnej zasady samodzielności samorządu terytorialnego w wykonywaniu zadań obligatoryjnych na przykładzie gospodarowania odpadami komunalnymi”. Jako czwarta głos zabrała dr Paulina Jachimowicz-Jankowska z Uniwersytetu Szczecińskiego, która w interesujący sposób przeanalizowała następującą problematykę: „Status prawny gminy uzdrowskiej a postanowienia Konstytucji RP – refleksje ogólne”. Z kolei dr Michał Ożóg, reprezentujący Uniwersytet w Białymstoku, przedstawił referat zatytułowany „Dylematy podstawy prawnej ustanowienia patrona jednostki samorządu terytorialnego w świetle Konstytucji RP”. Ostatni z uczestników tej sesji, mgr Mateusz Kowalewski (Urząd Miasta Szczecin), w ciekawy sposób przeanalizował wyzwania i bariery związane ze

strategicznym zarządzaniem rozwojem gminy. Sesja zakończyła się ciekawą dyskusją, w której padło wiele interesujących i pobudzających do wymiany poglądów pytań.

Trzeci panel był poświęcony zagadnieniom związanym z samorządem zawodowym. Podczas obrad moderowanych przez dr Agatę Pyrzyńską swoje referaty zaprezentowało sześciu prelegentów. Jako pierwszy wystąpił dr hab. Lech Jamróż (Uniwersytet w Białymstoku). Pan Profesor omówił niezwykle aktualny i ważny problem: „O potrzebie przywrócenia samorządności sędziowskiej”. Kolejny z prelegentów, dr Przemysław Mijał, Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie, a także pracownik Uniwersytetu Szczecińskiego, omówił zagadnienie ujęte w tytule referatu „Konstytucyjne aspekty połączenia samorządów prawniczych”. Problematykę prawniczych samorządów zawodowych kontynuowała w swoim wystąpieniu dr Nina Leśniak-Niedbałec z Uniwersytetu Zielonogórskiego. Pani Doktor przedstawiła ciekawe zagadnienie: „Samorząd zawodowy adwokatów w obliczu zmniejszającej się liczby kandydatów na aplikację. Chwilowy czy stały trend?”. Następny prelegent, dr Piotr Sobański (Uniwersytet Zielonogórski), także skupił się na kwestii samorządu zawodowego adwokatów, a dokładniej omówił wybrane zagadnienia związane z rolą samorządu zawodowego adwokatury w świetle Konstytucji. Dr Kamil Dąbrowski z Uniwersytetu Szczecińskiego przedstawił problem finansowania zadań samorządów zawodowych. Na koniec panelu głos zabrał mgr Dariusz Zagrodzki (Uniwersytet Szczeciński), który zaprezentował referat pt. „Decentralizacja prawotwórcza samorządu terytorialnego a ochrona praw człowieka – przypadek uchwał o strefach wolnych od «ideologii LGBT»”, który stał się doskonałym przyczynkiem do rozpoczęcia ożywionej dyskusji.

Po zakończeniu trzeciej sesji nastąpiło oficjalne podsumowanie i zamknięcie konferencji. Dr hab. Jerzy Ciapała, prof. US, podziękował wszystkim prelegentom za inspirujące i pobudzające do merytorycznej dyskusji wystąpienia, zaś słuchaczom za ciekawe pytania, komentarze i uwagi. Konferencja pokazała, że funkcjonowanie samorządu w aktualnych uwarunkowaniach prawnych generuje wiele problemów, z którymi musi mierzyć się praktyka samorządowa i które nierzadko powinny stać się przedmiotem większego zainteresowania ze strony ustawodawcy. Organizatorzy podkreślili, że trzecia edycja wydarzenia z pewnością nie będzie ostatnia – zapowiedzieli, że przyszłoroczna konferencja zostanie poświęcona dylematom polskiego prawa wyborczego.